

МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ ФОРМУВАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Мартинюк А. П., викладач

Луцький державний технічний університет

У статті доводиться необхідність використання основних моделей структурування змісту філологічних знань для студентів педагогічних коледжів у процесі їх професійної підготовки.

Ключові слова: структурування змісту філологічних знань, моделювання, студенти педагогічних коледжів.

Мартынюк А.П. МОДЕЛИРОВАНИЕ СТРУКТУРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ У СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕДЖЕЙ / Луцкий государственный технический университет, Украина.

Статья подтверждает необходимость использования основных моделей структурирования содержания филологических знаний для студентов педагогических колледжей в процессе их профессиональной подготовки.

Ключевые слова: структурирование содержания филологических знаний, моделирование, студенты педагогических колледжей.

Martyniuk A.P. MODELLING OF THE STRUCTURE OF PHILOLOGICAL KNOWLEDGE FORMING IN THE STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGES / Lutsk State Technical University, Ukraine.

The article touches upon the problem of application of the main models of structuralization of philological knowledge essence in the process of their professional training.

Key words: structuralization of philological knowledge essence, modelling, students of pedagogical colleges.

Нескінченна маса понять і термінів, фактів і законів науки, теорій і інформацій, які так або інакше пов'язані одне з одним, являють собою сукупність знань або зміст пам'яті, мислення і уяви, що побудовані згідно з технологічним типом у вигляді певних ідей, які можна перетворити на процес, дію, модель, проект – тобто на конкретні предмети і результати пізнання та творчого мислення.

Основним завданням статті є показ необхідності створення моделей структури формування філологічних знань при вивченні рідної та іноземної мов для студентів педагогічних коледжів.

Невід'ємними характеристиками повноцінних знань, як свідчить аналіз літератури з проблеми дослідження, є їх усвідомленість, повнота, глибина, оперативність, гнучкість, конкретність і узагальненість, системність і структурність (Г.В.Рогова, О.В.Хоменко, М.М.Фіцула, І.О.Смолюк, І.Д.Бех та ін.) [1], [2].

Усвідомленість знань являє собою розуміння зв'язку між ними, володіння шляхами їх оволодіння та уміннями доводити до суб'єктів пізнавального процесу. *Повнота знань* визначається наявною кількістю наукової інформації про об'єкт пізнання, у нашому випадку – передбаченою навчальною програмою. *Глибина знань* характеризується числом усвідомлених суттєвих зв'язків цього знання з іншими, які до нього відносяться. *Оперативність знань* проявляється в готовності й умінні суб'єкта пізнання застосовувати знання в будь-який спосіб і в будь-якій ситуації. *Гнучкість знань* – це швидкість знаходження варіативних способів застосування знань при зміні ситуації. *Конкретність і узагальнення знань* являє собою розуміння конкретних проявів узагальненого знання і здатність реалізувати конкретні знання в узагальнення (здатність до аналізу і синтезу знань). *Системність знань* – це сукупність знань у свідомості суб'єктів пізнавального процесу, структура яких відповідає структурі наукової теорії. *Структурованість знань* – обробка, цільова орієнтація на системну побудову наукової інформації та її адаптація до умов пізнавальної діяльності.

Виходячи з цього, можна виділити основні показники змісту освіти, яка набуваються суб'єктом пізнання в навчально-пізнавальному процесі. До них ми відносимо наукові знання, уміння і навички.

Наукові знання – це продукт пізнання (уявлення і поняття) учасником освітнього процесу предметів і явищ дійсності, діяльності, законів природи і суспільства. *Уміння* – це використання суб'єктом навчально-пізнавального процесу певних знань і навичок для вибору та здійснення прийомів і способів дій, а також діяльності відповідно до поставленої мети. *Навички* – дії, які характеризуються високим ступенем їх засвоєння.

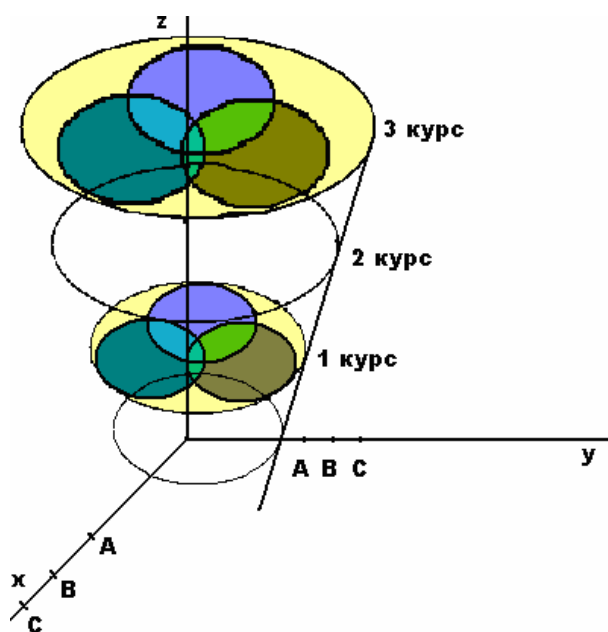
Отже, знання являють собою певну сукупність понять, визначень, тверджень, умінь і навичок, які можуть утворювати структурні компоненти, що пов'язані між собою структурними зв'язками різного характеру, що можуть утворювати так звані модулі знань. Причому всі компоненти цієї структури мають між собою зв'язки, які впливатимуть на ефективність процесу засвоєння знань.

Усвідомлюючи, що процес пізнання триває весь час існування суспільства взагалі і протягом життя суб'єкта пізнання, стає зрозумілим нескінченність процесу накопичення знань особистістю. Тому в основу структурування змісту знань може бути покладена концепція їх природного набуття в процесі оволодіння філологічними знаннями, яку можна представити у вигляді схеми (Рис.1).

Виходячи з представленої моделі, можна виділити часові рівні – 1, 2, 3 курси навчання та площинні зрізи – взаємозв'язки основних структурних компонентів успішності (сформованість знань, умінь і навичок) відповідно до змісту предметів навчання (української та англійської мов), що закладені в Державному Стандарті освіти та Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти, тобто чим більша кількість знань, умінь і навичок засвоюється в процесі навчання, тим ширший зріз взаємозв'язку зазначених структурних компонентів успішності студентів педагогічного коледжу.

Вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої і фахової підготовки в Україні встановлюються Державними стандартами освіти. Державний стандарт освіти – це сукупність норм, які визначають вимоги до освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня. Державні стандарти освіти розробляються в кожному напрямку підготовки (спеціальності) для різних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

У ході наукового пошуку ми врахували той аспект, що дидактичні засади структурування змісту філологічних знань у студентів педагогічних коледжів повинні спиратись на фундаментальні дослідження структури вищої освіти в Україні [3, 98-104].

OZ – знання навчального матеріалу **OX** – навчальні уміння **OY** – навички самостійної роботи

Рис. 1 Модель неперервного процесу структурування змісту філологічних знань

Структура вищої освіти України розбудована відповідно до структури освіти розвинених країн світу, визначеної ООН, ЮНЕСКО та іншими міжнародними організаціями.

Вища освіта є складовою системи освіти України, що регулюється Законами України "Про освіту" та "Про вищу освіту". Вона забезпечує фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку студентів.

Відповідно до рівня підготовки, матеріально-технічного забезпечення та наявності науково-педагогічних кадрів для визначення статусу вищих навчальних закладів, встановлено чотири рівні акредитації: *перший рівень* – технікум, училище, інші, прирівняні до них вищі навчальні заклади; *другий рівень* – коледж, інші, прирівняні до нього, вищі навчальні заклади; *третій і четвертий рівні* (залежно від результатів акредитації) – університет, інститут, академія, консерваторія.

У середині 90-х років було запроваджено ступеневу структуру підготовки фахівців. Ступеневість вищої освіти полягає у здобутті різних освітньо-кваліфікаційних рівнів на відповідних етапах (ступенях) вищої освіти.

Вищі навчальні заклади здійснюють підготовку фахівців за такими освітньо-кваліфікаційними рівнями: *молодший спеціаліст* – забезпечують технікуми, училища, інші вищі навчальні заклади першого рівня акредитації; *бакалавр* – забезпечують коледжі, інші вищі навчальні заклади другого рівня акредитації; *спеціаліст, магістр* – забезпечують вищі навчальні заклади третього і четвертого рівнів акредитації.

У процесі наукового пошуку враховувався змістовий компонент модульності навчання, що сприяв використанню сучасних технологій навчання, які проектують структурування змісту філологічних знань, дозволяють виробити шляхом пізнавально-інструментальної сукупності дій викладачів та студентів професійний аспект становлення особистості.

Масове запровадження технологій пізнавальної діяльності відноситься до початку 60-х років. У зарубіжній науці воно пов'язане з іменами Б.Блума, Д.Брунера, Г.Грейса, Дж.Керола, В.Коскарллі, Д.Хамбліна та ін. В українській теорії та практиці освіти технологічний підхід заснований А.М.Алексюком, В.І.Бондарем, Я.І.Бурлакою, В.І.Лозовою, І.Я.Підласим, А.В.Фурманом, Росії Ю.К.Бабанським, В.П.Беспалько, П.Я.Гальперінім, М.В.Клариним, Л.Н.Ландою, А.Г.Ривінім, Н.Ф.Тализіною, Н.Є.Щуковою та ін. З'являються роботи, присвячені технологічним аспектам вищої, в тому числі педагогічної, освіти (В.І.Андреев, С.І.Архангельський, В.І.Богдар, Я.І.Бурлака, І.С.Дмитрик, М.М.Левіна, Н.Д.Никандров, О.Й.Околелов, В.В.Серіков, І.П.Підласий, В.О.Сластьонін, А.І.Уман, А.В.Фурман та інші [4, 4-5].

Ми встановили, що змістовно-інформаційний аспект структурування змісту філологічних знань визначається переважно освітніми технологіями, а не професійними технологіями навчання, хоча чіткого розмежування цих технологій не встановлено. Усі відомі моделі структурування змісту філологічних знань у процесі вивчення рідної та англійської мов реалізуються в навчальних системах за допомогою ефективних стратегій розв'язку навчально-пізнавальних завдань і тим самим безпосередньо інтегруються в інтелектуальні й ціннісні структури цілеспрямованої пізнавальної діяльності.

Поняття структурування змісту філологічних знань відбиває спрямованість прикладних досліджень на радикальне вдосконалення пізнавальної діяльності студентів, підвищення її результативності, інтенсивності, інструментальної та технічної озброєності.

Операційний бік пізнавальної діяльності не може бути відокремлений від її особистісно суб'єктивних параметрів, раціональна регуляція – від емоційної. Суб'єктивність, оперативність, варіативність результату у засвоєнні філологічних знань студентами педагогічного коледжу дозволяють забезпечувати високий рівень реалізації модульності навчання.

У процесі дослідження, здійснюючи структурування змісту філологічних знань у студентів педагогічних коледжів, ми використовували педагогічні терміни на заняттях з вивчення англійської мови:

Модульно-структурний аспект дидактичної технології засвоєння педагогічних понять на заняттях з англійської мови. (Structural Modular Aspect of Dynamic Technology of Scientific Knowledge Acquiring)

МОДУЛЬ №1 (MODULE № 1)

Суть технології навчання. (Essence of the studying technology)

1. Діяльність (Activity)

- *організована; (organized)*
- *цілеспрямована; (purposeful)*
- *двобічна (double-sided).*

2. Функції (Functions)

- *освітня; (practical)*
- *виховна; (educational)*
- *розвивальна (cultural or evaluating).*

3. Гносеологія – теорія пізнання, нерозривна єдність чуттєвого і раціонального, емпіричного і теоретичного у навчанні.

(*Gnosiology* is the theory of knowledge, unity of sensitiveness and rationalism, empiricism and theory in the educational process).

4. Рушійні сили (Motive Power)

- *суперечності; (contradictions)*
- *боротьба протилежностей (conflict of contrasts).*

5. Мотиви навчання (Motives of Educational Process)

- *соціальні; (social)*
- *безпосереднього спонукання; (direct inducement)*
- *перспективного спонукання; (promising inducement)*
- *інтелектуального спонукання (intellectual inducement).*

6. Види навчання (Types of Educational Proces)

- *догматичне; (dogmatic)*

- *пояснювально-ілюстративне; (illustrative explanatory)*
- *проблемне; (problematic)*
- *програмоване (program).*

7. Етапи засвоєння знань (Stages of Knowledge Acquiring)

- *висування навчальних завдань; (introducing educational tasks)*
- *сприймання; (perception)*
- *усвідомлення; (realizing)*
- *розуміння; (understanding)*
- *формування світогляду учнів; (formation of pupils' outlook)*
- *формування навичок і культури праці учнів; (formation of pupils' work culture)*
- *оцінка знань, умінь і навичок учнів (estimation of pupils' knowledge, skills and habits).*

Використовуючи педагогічні терміни на заняттях з англійської мови, ми враховували особливості розвитку філологічного мислення та ціннісні орієнтири майбутніх учителів. До таких важливих компонентів пізнавальної діяльності відносимо: наукове та філологічне розуміння поданих термінів; врахування міжпредметних зв'язків у структурі навчально-пізнавальної діяльності; психолого-педагогічні засади розв'язання пізнавальних завдань у процесі вивчення англійської мови.

Реалізація нової освітньої політики, основні принципи якої проголошені державною національною програмою освіти "Україна XXI століття", вимагає педагога, який володіє високим професіоналізмом і творчим потенціалом, здатного не тільки успішно працювати в умовах нових ринкових відносин, а й посісти провідні позиції в інтелектуально-культурному авангарді суспільства. Нові цільові установки, викладені в програмі, вимагають застосування нових технологій навчально-виховної діяльності у педвузах, переходу на нові системи підсумкової і поточної оцінки знань студентів, їхньої готовності до практичної діяльності. Це робить ефективнішим процес управління навчанням студента, порівняно із традиційним оволодінням знаннями. Комп'ютерна програма дозволяє ефективно формувати і діагностувати систему знань студентів з педагогічної технології.

Застосування персональних комп'ютерів для забезпечення навчального процесу дає можливість вирішувати багато найактуальніших проблем, пов'язаних з неоднорідністю пізнавальних можливостей студентів і рівня їх інтелектуального розвитку. Такий підхід сприяє реалізації принципу індивідуалізації і диференціації навчання. Застосовуючи комп'ютер на лабораторно-практичному занятті, іспиті, під час самостійної роботи, студент педагогічного коледжу матиме змогу працювати у властивому йому темпі, що дозволяє піднести його мислення до оптимального темпу організації навчально-пізнавальної діяльності. Сам процес засвоєння знань учнями (теоретичний чи практичний) є складним і динамічним, бо залежить від віку учнів і розвитку їх інтелекту.

Структуру сучасного пізнання змісту філологічних знань подаємо за такими аспектами: – духовність – пізнання – універсалії; – цінності – вчинкові дії – індивідуальність; – норми – діяльність – особистість; – знання – поведінка – суб'єкт. Такий підхід дав змогу обґрунтувати модель розвитку змісту філологічних знань студентів педагогічних коледжів (Рис. 2). Важливим компонентом технології розвитку змісту філологічних знань та їх структурування є не тільки розкриття чинників, причин і бар'єрів інноваційної діяльності викладача коледжу, але й формування психологічної готовності до прийняття нового у вивченні рідної та англійської мов, розвиток готовності до сприйняття педагогічних інновацій.

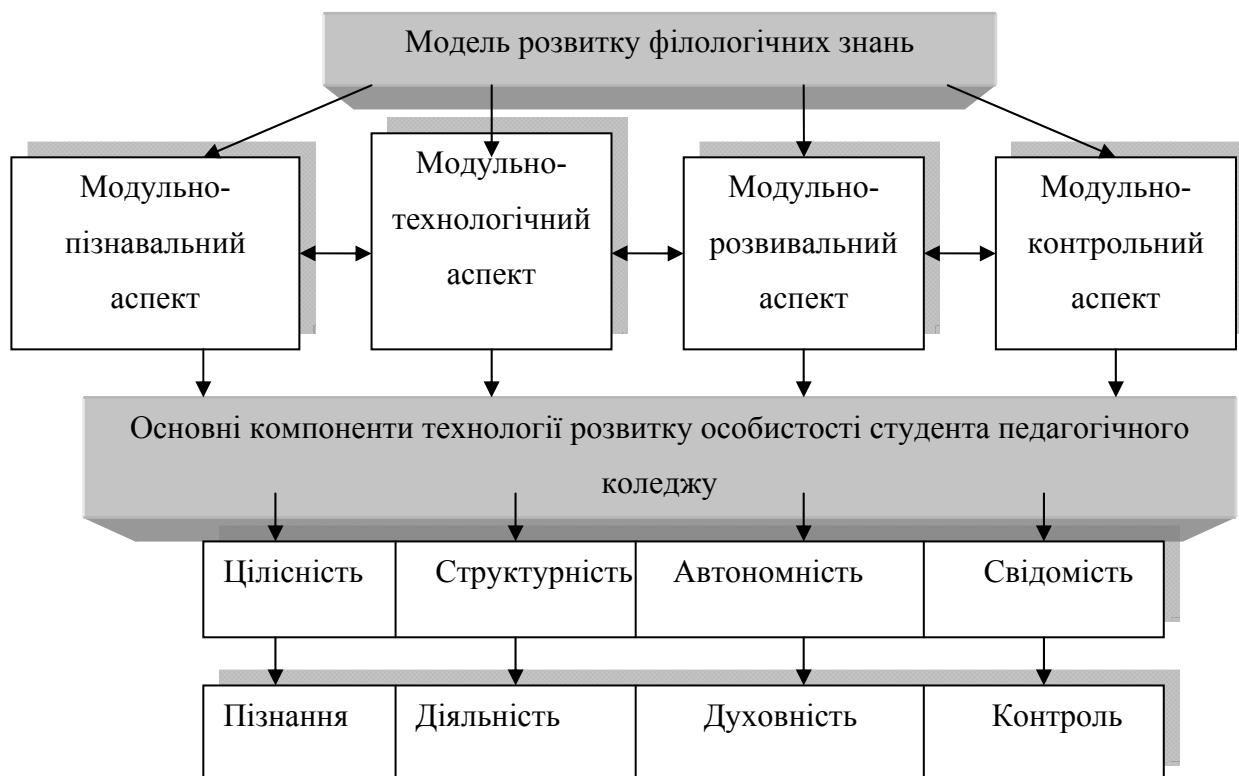

Рис. 2. Модель розвитку змісту філологічних знань студента

Модульно-пізнавальний аспект передбачає основні наукові категорії (дефініції) та актуалізація набутих раніше студентом знань для сприйняття і засвоєння наступного матеріалу.

Модульно-технологічний спрямований на розкриття механізму засвоєння певного обсягу сучасних знань на основі розвитку логічного мислення, посиленої здатності свідомості до сприйняття певної суми знань, обґрунтування їх необхідності для майбутньої професійно-практичної діяльності.

Модульно-розвивальний має на увазі узагальнення отриманої інформації, посиленої здатності свідомості сприйняття певної суми знань, обґрунтування їх необхідності в майбутній професійній і практичній діяльності.

Модульно-контрольний полягає у використанні та оцінюванні отриманої науково-теоретичної інформації в професійно-практичній діяльності.

У процесі дослідження, ми встановили, що важливим компонентом, який впливає на структурування філологічних знань є характеристика педагогічної діяльності, її структура, та окремі параметри.

Спираючись на результати констатувального експерименту, аналіз психолого-педагогічної і методичної літератури та виходячи з предмета нашого дослідження, була розроблена загальна модульно-технологічна модель, яка була адаптована до змісту навчальних предметів (англійська і українська мови).

Отже, навчання студентів педагогічного коледжу вимагає постійної уваги як з боку викладачів коледжу, так і безпосередньо самих студентів, які вивчають структурований зміст філологічної освіти, що передбачає удосконалення професійних знань системи ознайомлення з українською та англійською мовами. Обґрунтування основних структурних аспектів освіти в навчальному процесі дозволяє нам узагальнити сучасні ідеї бачення проблеми, виявити основні дидактичні засади структурування змісту філологічних знань у студентів педагогічних коледжів у процесі їх професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Смолюк І.О. Педагогічні технології: дослідження соціально-особистісного аспекту. – Луцьк: Вежа, 1999. – 294 с.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.

3. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г.Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
4. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.

УДК 378+37.01(477)

КЕЙС-МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ В НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Марцинюк В.Г., ст. викладач

Хмельницький національний університет

У статті викладено основні положення організації навчальної діяльності студентів у контексті використання кейс-технології навчання студентів-менеджерів іноземній мові. Стаття може використовуватися під час створення особистих методик у процесі навчання майбутніх менеджерів іноземним мовам.

Ключові слова: кейс-технологія, міжпредметні зв'язки, бізнес-освіта, менеджмент.

Марцинюк В.Г. КЕЙС-МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ В ОБУЧЕНИИ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ / Хмельницкий национальный университет, Украина.

В статье рассматриваются основные положения организации учебной работы студентов в контексте использования кейс-технологии обучения студентов-менеджеров иностранному языку. Статья может использоваться педагогами для создания частных методик обучения иностранным языкам будущих менеджеров.

Ключевые слова: кейс-технология, межпредметные связи, бизнес-образование, менеджмент.

Martsyniuk V.H. CASE-STUDY OF A FOREIGN LANGUAGE AS THE MEANS OF FORMING INDEPENDENCY IN THE PROCESS OF THE FUTURE MANAGERS' EDUCATION / Khmelnytskyi national University, Ukraine.

This article deals both with the main aspects of students' educational work organization and with main aspects of case study. It proposes general methodical instructions on combining students' educational work with the case study. The article can be used in creating particular methodic instructions in foreign languages study for future managers.

Key words: case study, intersubjects relations, management, business education.

Сучасний розвиток системи вищої освіти вимагає від відповідних закладів докорінної зміни навчальних планів. Приєднання України до Болонської конвенції обумовлює перехід вищої школи від теоретико-практичних до практично-теоретичних аспектів підготовки майбутніх фахівців. Вимоги суспільства щодо вміння молодих спеціалістів оперативно приймати рішення, орієнтуватися в будь-яких ситуаціях, діяти нестандартно і активно зумовлюють переорієнтацію освіти від загальної до більш фахової. Актуальність застосування новітніх методів та технологій навчання студентів, майбутніх менеджерів, полягає ще й у тому, що з'являється багато нових предметів, в основному фахових.

Серед сучасних українських розробок методик підготовки майбутніх менеджерів одне з чільних місць займає впровадження кейс-технології. Існує багато різноманітних думок щодо доцільності впровадження кейс-технології у навчальний процес української вищої освіти. Деякі науковці заперечують таку доцільність, мотивуючи це тим, що студент не здатний працювати, застосовуючи декілька видів навчальної діяльності одночасно чи працюючи одночасно з цілим пакетом навчальних матеріалів. Інші стверджують, що такий вид навчання мотивує навчальну діяльність студентів, формує в них позитивний інтерес до навчання. Думки розділилися. Тому ми і поставили за мету обґрунтувати доцільність впровадження кейс-методів у навчання українських менеджерів на основі аналогічного досвіду американських педагогів та дослідників. Основні завдання статті: розкриття сутності кейс-технології; і розроблення основних положень впровадження кейс-технології в процес навчально-пізнавальної діяльності при підготовці майбутніх менеджерів з гуманітарних дисциплін, зокрема іноземної мови, як засобу формування професійної компетентності названих вище суб'єктів навчального процесу.

Поняття “кейс-технологія” прийшло в нашу педагогіку з американської. Кейс (від англ. case – скринька, футляр, сумка) означає “всебічне активне вивчення матеріалу, як під керівництвом викладача, так і в